

Številka: 6004-2/2009/13

Datum: 1. junij 2010

**Organizacijam s statusom pri URSM
(po elektronski pošti)****ZADEVA: Sprejem 'mladinskih' zakonov**

Pozdravljeni,

obveščamo vas, da sta bila v Uradnem listu RS (št. 42/2010) objavljena Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS) in Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o mladinskih svetih (ZMS-A). Povezavo do obeh zakonov najdete v elektronskem sporočilu, s katerim vam pošiljamo ta dopis.

Državni zbor RS je na svoji majski seji oba predlagana zakona sprejel soglasno (71 za, nihče proti za ZJIMS in 74 za, nihče proti za ZMS-A), s čemer so v največji možni meri rešitve v zakonih dobile tudi prepotrebno legitimnost. Po desetletju poskusov in leto dni dolgi razpravi v mladinskem polju smo se tako umestili med države, ki na normativni ravni urejajo mladinsko delo in mladinsko politiko.

V Uradu RS za mladino večkrat poudarjamo, da so izzivi, s katerimi se soočajo mladi v Sloveniji ter tudi mladinski sektor kot tak, prerasli razpoložljive instrumente, ki so nam na voljo. Pretekli in tudi sedanji pristopi, ki pogosto temeljijo na individualnem naslavljanju problemov, se namreč že dlje časa kažejo kot skrajno nezadostni in pogosto tudi pravno-formalno nevdržni. Paket 'mladinskih zakonov' prinaša nujno in osnovno sistemsko platformo za prepotreben korak naprej. Sam po sebi pa ne prinaša nujno neposrednih rešitev. Z njim širimo zgolj nabor možnosti za njihovo iskanje. Omogoča nam začetek sistematičnega vodenja t.i. horizontalne mladinske politike, hkrati pa širi osnove za krepitev mladinskega sektorja.

Več o vsebini sprejetih zakonov si lahko preberete v prilogi tega dopisa. Ob tem trenutku in na tem mestu pa bi vas želeli opozoriti na dva momenta, ki jih prinašata in ki najbolj neposredno zadevata delovanje organizacij, ki delujete v mladinskem sektorju. Ker se bodo nekatere aktivnosti v povezavi z izvajanjem zakonov začele izvajati že kmalu, na vas naslavljamo priporočilo, da ste na naše informacije pozorni.

1. Proces priprave in sprejema Nacionalnega programa za mlade

ZJIMS v svojem 15. členu vzpostavlja temeljni strateški dokument – Nacionalni program za mlade. Ta opredeljuje prednostne naloge ter ukrepe, ki so v javnem interesu v mladinskem sektorju. Aktivnosti v tej smeri v Uradu RS za mladino že potekajo. Pravkar se oblikuje in izvaja sklop analiz in raziskav, vključno z raziskavo »Mladina 2010«, prvo te vrste po 10 letih.

Osnovni koncept nacionalnega programa je že bil predstavljen na seji Sveta Vlade RS za mladino, ki po našem predlogu postaja središčni usklajevalni forum. Na tem mestu velja opozoriti, da gojimo željo, da bi znotraj procesa oblikovanja nacionalnega programa našli dodatne systemske vire v podporo razvoju mladinskega sektorja. Deloma znotraj obstoječe 'vertikale' (integralna proračunska sredstva, evropska kohezijska sredstva ipd.), deloma pa (skladno z identificiranimi vsebinskimi sklopi) znotraj politik drugih resorjev. Glede na finančno perspektivo pa se gotovo ne bomo mogli izogniti postavljanju jasnejših prioritet, s katerimi boste soočene tudi organizacije v mladinskem polju. Zato je še toliko bolj pomembno, da se vse zainteresirane organizacije aktivno vključujete v razprave v okviru nastajanja nacionalnega programa, saj znajo rešitve odločilno vplivati na smer politike različnih državnih organov, ne zgolj Urada RS za mladino, v prihodnje. Predvidevamo, da bo aktivno debata zaživela v začetku prihodnjega leta. Predvidoma bo nacionalni program sprejet konec leta 2011.

Ob tem želimo na vas nasloviti tudi pobudo, da po svojih močeh v postopku nastajanja nacionalnega programa pomagate pri ustvarjanju ustreznih pogojev za sprejem. Pri tem imamo v mislih predvsem politično podporo. Brez te bo možnost prodora v posamezne že vzpostavljene in notranje že dobro strukturirane sektorske politike gotovo sila omejen. S tem pa tudi izdelek – Nacionalni program za mlade - pred resnim preizkusom glede resnične uporabne vrednosti.

2. Podeljevanje statusov delovanja v javnem interesu

ZJIMS določa tudi šestmesečni rok za pripravo podzakonskega akta, ki bo natančneje definiral nekatere rešitve v zakonu. Delovna skupina za pripravo se že sestaja. Čeprav bo pravilnik gotovo pripravljen še v tem mesecu, bo zaradi poslovniških rokov začel veljati predvidoma šele meseca oktobra. Javna razgrnitev pravilnika (ki bo trajala en mesec) bo po naših projekcijah padla v poletni čas, zato vas želimo na to že zdaj opozoriti.

Med drugim bo pravilnik natančno urejal vprašanje podeljevanja statusov delovanja v javnem interesu. Zakon v tem segmentu natančno opredeljuje pogoje in že zdaj omogoča dokaj jasno sliko glede možnosti pridobitve statusov. Vašo pozornost želimo usmeriti predvsem na 11., 11a. in 12. člen, ki določajo pogoje in postopek za njihovo pridobitev. Kot boste opazili, boste lahko pridobili:

- a) status mladinske organizacije v javnem interesu,
- b) status organizacije za mlade v javnem interesu,
- c) organizacije s statusom mladinske organizacije tudi status nacionalne mladinske organizacije.

Prav gotovo bo del organizacij v mladinskem sektorju (v kolikor bo želel pridobiti enega izmed statusov) moral skozi proces vsebinske ali strukturne preobrazbe (morda pa celo oboje). Nekateri boste morali statutarno zgolj malce bolj izostriti svojo »mladinskost«. Vsekakor zakonska določila ne bi smela predstavljati večje ovire za tiste organizacije, ki imate že sedaj izpostavljen mladinski vidik. Hkrati zakon odpira možnost za nekatere subjekte, ki jih do sedaj v polni meri nismo uspeli prepoznavati (kot na primer za mladinske subjekte znotraj širših struktur). Že v tem trenutku je jasno, da bo status zagotavljal privilegirani (ne pa nujno izključni) dostop do (finančnih) instrumentov. Ne zgolj znotraj letnega javnega poziva, ki ga objavljamo v Uradu RS za mladino. V pogovorih z nekaterimi drugimi ministrstvi namreč že zaznavamo željo, da organizacije z zakonsko utemeljenim statusom vključujejo v svoje politike. To je bil tudi eden osnovnih namenov utemeljitve statusov na zakonski osnovi. Ta moment velja dodatno upoštevati pri vaših

razmislekih, ali se podati na pot notranje organizacijske in/ali programske preobrazbe, saj se s tem kaže nova perspektiva za organizacije v mladinskem sektorju.

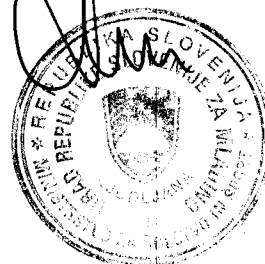
Javni subjekti (na primer mladinski centri, ki so vzpostavljeni kot javni zavodi) seveda ne boste rabili pridobivati statusa, saj kot takšni že delujete v javnem interesu. Opozarjamo pa, da za pristop k posameznim instrumentom to dejstvo ne bo zadostovalo. Tudi javni subjekti boste ob javnih pozivih in razpisih morali izpolnjevati vse pogoje, ki veljajo za organizacije, ki bodo želele pridobiti status delovanja v javnem interesu v mladinskem sektorju. Zato velja poziv k premisleku in pozornem spremljanju razvoja dogodkov tudi vsem javnim zavodom. Predvsem tistim, ki imate pretežno dejavnost utemeljeno v kakšnem drugem področju (recimo na področju kulture). Tudi za takšne organizacije ZJIMS ob ustreznih modalitetah ponuja dovolj maneverskega prostora.

Želeli bi vas tudi obvestiti, da javni poziv za leto 2011 zaradi zagotavljanja enakopravnosti obravnave ne bo temeljil (zgolj) na zakonsko opredeljenih statusih. Natančneje bo pristop z določitvijo prehodnega režima uredil pravilnik. Zato ni potrebe, da bi morali hiteti z odločitvami, potrebnimi za pridobitev statusa. Ta dopis naj vam služi bolj kot napotilo. Čeprav zakon že v tem trenutku omogoča sprožitev postopka za pridobitev statusa, to dejstvo do sprejema pravilnika za vas niti ni relevantno, saj v Uradu RS za mladino pred tem statusov ne bomo podeljevali. Kasneje pa bomo skrbno pazili, da časovni vidik pridobitve statusa v praksi ne bo igral vloge.

Po sprejemu pravilnika bomo organizirali informativni dan, na katerem bomo natančno pojasnili vse novosti, ki jih prinašata zakona in podzakonski akt za pridobivanje statusov. Do takrat pa smo prvenstveno skrbniki pogodb ter tudi ostali sodelavci v Uradu RS za mladino na voljo za dodatne informacije in pojasnila.

Želim vam uspešno delo in lepo pozdravljam,

mag. Peter Debeljak
DIREKTOR

Priloga: Kratka predstavitev 'mladinskih' zakonov

1. Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS)

Sprejeti ZJIMS pomeni zaključek večletnega procesa umeščanja mladinskega sektorja v politični in upravno-pravni prostor v Sloveniji. Odsotnost ustrezne normativne ureditve je že pomembno zavirala razvoj sektorja.

ZJIMS je zasnovan okrog naslednjih postulatov:

- a) Proces priprave zakona je zaznamovala želja po iskanju najširšega možnega konsenza in najmanjšega možnega skupnega imenovalca. Tudi zaradi strahu, da bi zakon zaradi kakšne izmed neuskklajenih rešitev postal 'talec' te (ne)rešitve. Bodisi znotraj sektorja bodisi v medresorskem procesu. Tako je proces tekkel v tesnem sodelovanju z mladinskim sektorjem (Svet Vlade RS za mladino je predlog soglasno podprl). Veseli nas tudi soglasna podpora med političnimi strankami pri razpravah in glasovanju v Državnem zboru RS, ki daje zakonu tudi prepotrebno legitimnost.
- b) Značilnost zakona je tudi modularnost, kar pomeni, da je zasnovan tako, da ga je ob soočanju z novimi zahtevami in pričakovanji moč relativno enostavno dopolnjevati.
- c) Vsebinska vprašanja ZJIMS prelaga v glavnem na nacionalni program. Ta pristop nam je omogočil relativno enostaven proces medresorskega usklajevanja, saj ni trčil ob interese posameznih sektorjev, hkrati pa smo s tem želeli zagotoviti večjo programsko fleksibilnost.
- d) Z zakonom nismo želeli rušiti že vzpostavljenih tvorb (kot so to počeli recimo v Srbiji), temveč smo stopnjo razvoja ustrezno upoštevali in umestili.

Pri oblikovanju rešitev smo se soočili s tremi bistvenimi omejitvami:

- a) SEKTORSKIMI: interesna in konceptualna heterogenost sektorja je onemogočala hitrejša in večja koraka pri sprejemanju rešitev, hkrati pa relativna šibkost ni omogočala garancij za večje preskoke pri rešitvah, ki se tičejo drugih resorjev znotraj vlade,
- b) PRAVNIMI: odsotnost ustreznih temeljev in pravne prakse, na kateri bi lahko gradili, je bila velika ovira. Prav tako pa je težko na novo, iz nič, umeščati rešitve v prostor, ki je že strukturiran.
- c) POLITIČNIMI: mladinski sektor je (za razliko od študentskega) v očeh odločevalcev premalo prepoznam in posledično žal premalo močan, da bi lahko računal na večje politične koncesije. Obsojen je na gradualno krepitev moči.

ZJIMS določa:

- a) Javni interes v mladinskem sektorju.
- b) Izpostavlja nosilce in subjekte v javnem interesu,
- c) Opredeľjuje pristojnosti upravnega organa, pristojnega za mladino,
- d) Določa posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije za področje mladine,
- e) Določa pogoje za pridobitev statusa v javnem interesu za organizacije v mladinskem sektorju in vse postopke, potrebne za izvedbo podelitve
- f) Opredeľjuje postopke za sofinanciranje programov v mladinskem sektorju. Posebej je pomemben instrument javnega poziva, ki je v zakonu podrobneje urejen.

- g) Omogoča sofinanciranje tistih programov, ki jih izvajajo subjekti s statusom v javnem interesu oziroma mladinski sveti in javni zavodi v mladinskem sektorju.
- h) Opredeljuje pojme kot je »mladinska organizacija« in druge definicije, ki so potrebne zaradi lažjega razumevanja in izvajanja zakona.
- i) Prinaša tudi definicijo nacionalne mladinske organizacije.
- j) Vzpostavlja politično zavezo in pravno podlago za pripravo Nacionalnega programa za mladino, ki bo povezal resorje države s ciljem izboljšanja položaja mladih v družbi na zanje pomembnih področjih. Ta so večja avtonomija, neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih, dostop do trga delovne sile in razvoj podjetnosti mladih, skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi, prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih, mobilnost mladih in mednarodno povezovanje, zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik odvisnosti mladih, dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih in sodelovanje mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi.
- k) Vzpostavlja podlago za delovanje že obstoječega Sveta Vlade RS za mladino, ki postane temeljni organ organiziranega strukturiranega dialoga med vladno in nevladnim sektorjem v polju mladinske politike.
- l) Prinaša okrepljeno vlogo načela avtonomnosti v mladinskem sektorju, saj tudi formalno lokalnim skupnostim prepušča iniciativo na lokalni ravni.
- m) Opredeljuje izvajanje občinskih načrtov za mlade in predpostavlja, da bodo mladi dejavno in množično vključeni v to dogajanje. Deloma opredeljuje dejavnike znotraj mladinskega polja, vendar hkrati omogoča tudi razvoj prožne in prilagojene podpore mladinskemu sektorju.

2. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o mladinskih svetih

Temeljni namen novelacije ZMS je bil usklajevanje z rešitvami v ZJIMS in drugimi relevantnimi zakoni, hkrati pa smo 'odpiranje' zakona izkoristili tudi za odpravo nekaterih slabih rešitev in nedoslednosti v obstoječem zakonu, predvsem glede varstva javnega interesa. Ustrezneje smo uredili tudi status Mladinskega sveta Slovenije.

Zakon ni imel ambicije posegati v sam koncept mladinskih svetov, čeprav je bila na začetku procesa tudi ta možnost dana – vendar ni bilo konkretnih alternativnih rešitev. Spremembe in dopolnitve zakona v glavnem sledijo mnenju Mladinskega sveta Slovenije in drugih relevantnih partnerjev. To je tudi razlog, zaradi česar je zakon ostal samostojen, ne pa »aneksiran« v ZJIMS. Žal v zakonu zaradi pravnih zadržkov kljub soglasni podporo tej rešitvi nismo uspeli urediti načela obstoja enega mladinskega sveta v eni lokalnih skupnosti. V tem primeru bi namreč po mnenju pravnih služb kršili ustavno zagotovljeno načelo svobode združevanja. Gotovo pa bomo z drugimi sredstvi na praktični ravni skušali še naprej težiti k temu načelu, ki zagotavlja uspešen in učinkovit strukturiran dialog na lokalnih ravneh.

Zakon je soglasno podprl Svet Vlade RS za mladino

